

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Академічне письмо»

Ступінь освіти	<u>бакалавр</u>
Освітня програма	<u>Українська мова та література</u>
Тривалість викладання	<u>3 чверть</u>
Заняття:	<u>весняний семестр</u>
лекції:	<u>-</u>
практичні заняття:	<u>3 години на тиждень</u>
Мова викладання	<u>українська</u>

Кафедра, що викладає

Філології та мовної комунікації

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4816>
Консультації: четвер 5 пара (14.30-15.50)
Онлайн-консультації: Microsoft Teams

Викладач:
Тараненко Ксенія Володимирівна
Доц., к. філол. н., доцент кафедри філології та мовної комунікації
Персональна сторінка
Е-mail: Taranenko.K.B@nmu.one

1. Анотація курсу

Дисципліна «Академічне письмо» дозволяє набути студентам додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки. Основою академічного письма є металінгвістичні вміння і навички, тобто вміння читати і розуміти текст, аналізувати його, читати написане критично, формулювати індивідуальну, авторську і конкретну позицію тощо. Академічне письмо має справу з теоріями і причинами, що регулюють процеси і практику в повсякденному житті, а також досліджує альтернативні пояснення цих подій.

2. Мета і завдання курсу

Мета курсу – формування академічної культури, академічної доброчесності, необхідних практичних навичок усної та писемної мови у студентів першого року навчання, потрібних для успішного навчання та майбутньої професійної діяльності; отримання належних знань і навичок, які дадуть змогу реалізувати себе як фахівця, досвід збирання і вивчення фактів, роботи з фаховими текстами, самостійного пошуку й опрацювання джерел, досвід виконання як індивідуальних завдань, так і групових проєктів; дозволять їм виявити власні аналітичні, критичні та творчі здібності; навчити розраховувати й планувати свій час, критично оцінювати власну працю та працю колег.

3. Результати навчання

У результаті вивчення навчального курсу студент повинен:

Володіти професійною лексикою і вміло користуватися нею в усному спілкуванні

Вміти коментувати наукові тексти державною та іноземними мовами

Узагальнювати та використовувати знання з історії мови та літератури та застосовувати їх у професійній діяльності

Визначати особливості професійних текстів і використовувати їх при написанні рефератів, есе, наукових повідомлень

Розрізняти норми літературної мови та використовувати їх особливості для створення діалогів з партнерами

Дотримуватись чітких граматичних форм, щоб порядок слів не створював труднощів для співрозмовників та відвертав увагу від змісту висловлювання.

Використовувати у спілкуванні більше простих неповних, еліптичних речень, готових, легко відтворюваних шаблонів (лексико-фразеологічних одиниць, часто вживаних і узвичаєних синтаксичних конструкцій).

Дотримуватись у писемному мовленні лексико-семантичної точності, логічної послідовності між складовими частинами тексту.

Виробити навички вмілого, творчого стилістично обґрунтованого використання різноманітних структур словосполучень і речень.

Здійснювати самоконтроль виконаної роботи на мовному рівні та вносити відповідні корективи: перевірити точність цитат, правильність і точність мовного оформлення.

4. Структура курсу

Практичні заняття

1. Формування академічної культури студента.

Засади вищої освіти. Основні поняття, підходи і завдання курсу.

Університет від класичного до сучасного.

Концепція класичного університету (Вільгельм Гумбольдт про дослідницький університет; Джон Генрі Ньюмен про ліберальний (інтелектуальний) університет).

Покликання університету через поєднання освіти, науки і культури.

Основні засади європейської освіти: незалежність, нейтральність; спрямованість на наукове пізнання та розвиток; критичне осмислення знання; університет як культурний центр.

Університет як корпорація; корпоративна етика; партнерство «студент - викладач», «студент - студент», «студент - адміністрація» (взаємозалежність, взаємоповага, взаємовигідна співпраця як запорука успішного функціонування університету та виконання свого покликання).

Студент: нерозривність прав і обов'язків.

Свобода вибору ВНЗ, спеціальності, вибіркових предметів, теми наукового дослідження і наукового керівника.

Академічна мобільність.

Право на здобуття якісної освіти, отримання належних знань і навичок, які дають змогу реалізувати себе як фахівця; підтримку й неупереджене ставлення з боку викладачів та адміністрації університету; на справедливе оцінювання результатів роботи

Студент як партнер у пошуку знань.

Обов'язки студента; регулювання університетськими положеннями.

Студентське самоврядування..

2. Академічна доброчесність і її порушення. Кодекси честі.

Академічна культура, академічна доброчесність.

Академічна культура й етика у вищій освіті.

Нерозривність принципів академічної свободи і відповідальності; прав і обов'язків усіх учасників навчального процесу.

Інтелектуальна свобода. Доброчесність викладача та адміністрації як передумова доброчесності студента. Академічна порядність; академічна цілісність через поєднання фундаментальних цінностей: чесності, довіри, поваги, справедливості, відповідальності. Бухарестська декларація етичних принципів вищої освіти у Європі.

Академічна нечесність. Основні прояви академічної нечесності = табу в академічному світі: плагіат, заборонена допомога (одержання чи надання допомоги на іспиті, заліку, контрольній роботі, яка забороняється викладачем); використання підручників, посібників, довідкової літератури під час будь-якої форм контролю, якщо це не передбачено її умовами; списування та передавання своєї роботи для списування іншим; передача та одержання відповідей перед іспитом тощо.

Методи запобігання академічної нечесності; моральний осуд. Західний досвід покарання за нечесність: від Perezdachi іспиту, переслуховування курсу і переписування роботи до виключення з університету.

Кодекси честі. Професійні кодекси як транслятори фундаментальних моральних принципів в усі сфери професійної діяльності. Кодекси професійної етики = формування корпоративних правил: від Клятви Гіппократа до сучасних професійних кодексів; їхні завдання та імперативи; гуманітарний вимір; балансування між мораллю та правом. Сучасні вітчизняні й зарубіжні професійні кодекси.

3. Інтелектуальна власність і її порушення. Як формувати академічну культуру?

Інтелектуальна власність. Авторське право. Відкритий доступ до знань.

Поняття інтелектуальної власності (як аналогу до матеріальної власності) від доби Просвітництва (Джон Локк: право творця літературного твору – це «його невід’ємне право, що виникає власне з природи творчої діяльності й існує незалежно від визнання його державною владою») до сьогодення. Інтелектуальна власність у постіндустріальному й інформаційному суспільстві: за оцінками Світового банку, інтелектуальний капітал в сучасній економіці становить понад 60% від загального обсягу кожної країни.

Діяльність Всесвітньої організації інтелектуальної власності. (ВОІВ).

Авторське право: від першого закону про авторське право («Статут королеви Анни» в Англії у 1710 р. закріпив за автором виключне право на опублікування свого твору протягом 14 років) до сьогодні.

Міжнародні договори із забезпеченням авторського права, чинні на території України: Бернська конвенція 1886, Всесвітня конвенція про авторське право Женева 1952р. та інші. Різноманіття об’єктів авторського права: наукові тексти, літературні твори, музичні твори, драматичні твори, твори образотворчого мистецтва, кінофільми і аудіовізуальні твори, архітектурні роботи, комп’ютерні програми тощо.

Плагіат. Плагіат = порушення авторського права = крадіжка інтелектуальної власності. Розуміння плагіату з античності до сьогодення. Умови і причини «епідемії плагіату» в Україні. Університетські положення про запобігання плагіату. Плагіат у цифровому світі. Різноманіття плагіату.

Формування академічної культури через ознайомлення студентів із поняттям інтелектуальної власності. Виявлення плагіату, антиплагіатні програми.

4. Наукове мовлення. Культура спілкування.

Науковий стиль. Стили сучасної української мови (науковий, діловий, художній, публіцистичний, розмовний, конфесійний, епістолярний); сфера застосування, мета, мовні засоби. Мовні засоби наукового стилю (підстили: науково-популярний, науково-навчальний): використання наукових термінів, таблиць, схем; оперування абстрактними поняттями; використання цитат; логічна послідовність; однозначність; аргументованість викладу; уживання складних речень. Наукова лексика; фахова мова.

Культура мовлення, мовленнєвий етикет як компонент комунікації. Опанування академічним письмом, комунікативними навичками як необхідна передумова успішного навчання, науково-дослідної діяльності, фахової компетенції, успішного соціокультурного та міжкультурного спілкування.

Усне мовлення. Публічний виступ, презентація, доповідь: єдність форми і змісту; вербальна й невербальна складові (образність й виразність, аргументація, інтонація, міміка і жести). Контакт з аудиторією, риторичний інструментарій, засоби емоційного впливу й переконання. Навички академічної дискусії, полеміки. «Мозковий штурм». Мистецтво слухати

5. Писемне мовлення. Підготовка й написання наукового тексту.

Основні жанри наукового мовлення: монографія, стаття, есе, дисертація, дипломна робота, курсова робота, підручник, реферат (реферат-конспект, реферат-резюме, реферат-огляд), тези, анотація (довідкова й рекомендаційна анотація, загальна й аналітична рекомендація), рецензія (невелика стаття науково-теоретичного чи науково-популярного характеру, що містить критичне осмислення наукової праці з метою інформування чи оцінювання), лекція, огляд, дослідницька пропозиція, тези тощо.

Мистецтво читати, аналізувати, критично осмислювати прочитане.

Підготовка й написання наукового тексту. Задум (на основі критичного опрацювання наявної літератури) – бачення проблеми (майбутній об'єкт дослідження) – пропозиція вирішення проблеми (гіпотеза) – означення предмету й інструментарію (методології) дослідження – розробка аргументації (на основі опрацювання джерел) – побудова тексту. Вимога оригінальності, чіткості, новизни. Структурування тексту: вступ – основний текст = виклад аргументації із належним використанням оригінальних текстів і джерел – висновки.

Володіння мовою як запорука успішного працевлаштування. Написання резюме, мотиваційного листа, дослідницької пропозиції.

6. Робота з джерелами укладання бібліографії

Цитата.

Правила цитування й оформлення покликань. Цитата - дослівний уривок з використаного тексту. За допомогою якого обґрунтовується, підтверджується або доповнюється власна думка. Збереження особливостей авторського написання при цитуванні (орфографія, пунктуація, виділення тощо).

Бібліографічне покликання - сукупність бібліографічних відомостей про цитовану працю, джерело, необхідних для загальної характеристики, ідентифікації авторства та бібліографічного пошуку. Коли потрібно ставити покликання? Належне цитування й оформлення покликань – основна умова уникнення плагіату.

7. Робота з джерелами укладання бібліографії.

Покликання.

Національні правила оформлення покликань. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання. Міжнародні стилі оформлення бібліографічних покликань, особливості використання (залежно від сфери застосування і спеціальності).

8. Культура оформлення наукового тексту: інформаційні технології на допомогу студенту

Методологія бібліографічного пошуку, робота з каталогами. Електронні бібліотечні каталоги. Система пошуку наукової інформації в Інтернеті. Електронні бази даних.

5. Технічне обладнання та програмне забезпечення

Технічні засоби навчання:

Персональні комп'ютери;

Дистанційна платформа MOODLE.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

6.2. Здобувач вищої освіти може отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів. Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент повинен виконувати підсумкову комплексну контрольну роботу за дисципліною, яка містить завдання, що охоплюють дисциплінарні результати навчання.

Максимальне оцінювання:

*Виконання практичних завдань	Комплексна контрольна робота		Разом
	Теоретична частина	Практична частина	
60	20	20	100

Практичні завдання оцінюються за результатами їх виконання, захисту та усних опитувань. Оцінка залежить від повноти виконання завдань, кількості помилок та результатів захисту роботи. Кожна тема практичних завдань оцінюється відповідною кількістю балів, критерії оцінювання застосовуються відповідно до правил, зазначених у пунктах **6.3** та **6.4**, але з урахуванням максимального балу за відповідне завдання (**пункт 4**).

* При несвоєчасному виконанні практичних занять максимальна оцінка знижується на 2 бали.

Комплексна контрольна робота складається з двох компонентів: теоретична та практична частини.

Теоретична частина комплексної контрольної роботи містить 2 відкритих письмових питання та передбачає розгорнуті відповіді на них.

Практична частина комплексної контрольної роботи містить 1 практичне завдання та передбачає розгорнуту відповідь.

6.3. Критерії оцінювання *відкритих письмових питань*:

Відкрите питання – 1 правильна відповідь оцінюється в 10 балів, причому:

10 балів – відповідність еталону, наведення прикладів, доповнення еталону інформацією з додаткової літератури з посиланням на неї, правильна мова викладення матеріалу.

8 бали – відповідність еталону, правильна мова викладення матеріалу.

6 бали – відповідність еталону, помилки в граматиці та/або орфографії, мовленні.

4 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає еталону, містить суттєві граматичні, орфографічні, мовленнєві помилки, які ускладнюють розуміння

відповіді або викривляють зміст повідомлення.

2 бал – наявність відповіді, яка не відповідає еталону, та/або не має стосунку до предмету запитання, містить суттєві граматичні, орфографічні, мовленнєві помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення.

6.4. Критерії оцінювання *практичного завдання*:

У підсумку за практичне завдання можна отримати максимально 20 балів, додавши такі складові:

Завдання виконано грамотно з точки зору орфографії – 5 балів;

Завдання виконано грамотно з точки зору дотримання стилістичних норм – 10 балів;

Дотримання логіки викладення тексту – 5 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка». <https://inlnk.ru/xvgyx>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перекладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту і завчасно.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8. Рекомендовані джерела інформації

8.1 Базові джерела

1. Гальченко С.І., Силка О.З. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посіб. С.І.Гальченко, О.З. Силка. Черкаси: АММО, 2015. 93с.
2. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посіб. з алгоритмічними приписами. Г.С. Онуфрієнко. 2-ге вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 392с.
3. Право інтелектуальної власності: акад. курс: підруч. для студ. вищих навч. закладів. О.П. Орлюк, Г.О. Андрущак О.Б. Бутнік-Сіверський та ін.; за ред. О.П. Орлюк, О.Д.Святоцького. Київ . Вид. дім «Ін Юре», 2007, 696с.
4. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. О. М.Семенов, О.Л. Фаст. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. 220с.
5. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 276с.

8.2 Додаткові джерела

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234с.
2. Андрущенко В.П. Основні характеристики європейської університетської освіти та можливості їх реалізації в системі освіти України. В. П. Андрущенко. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5 «Педагогічні науки: реалії та перспективи». Київ, 2011. Вип. 26. С.3-15.
3. Бойко Р.В. Без компіляцій і плагіату! Р.В Бойко, М.О. Фролова . Бюлетень ВАК України. Київ, 2008. №12. С.11-13.
4. Бутенко О. В. Правове виховання студентів вищих технічних навчальних закладів як науково-педагогічна проблема. О. В. Бутенко. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: зб. наук. пр. Херсон, 2014. Вип. 1. С. 59 – 62.
5. Войтел С. Підготовка роботи до публікації. С. Войтел. Морфологія. Дніпропетровськ, 2013. Т.VII, №1. С.101 – 102.
6. Гапон Н. Ставлення студентів до виявів академічної нечесності: крос-культурний аналіз. Н. Гапон, А. Худзічка-Чупала, А. Лупіна-Вегенер. Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки». Львів, 2013. Вип. 16. С. 241 – 248.
7. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого. С. Гончаренко; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський національний педагогічний ун-т імені В.Г. Короленка . Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. Київ-Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011. Вип. 1. С.25 – 34.
8. Гуманенко О.О. Місце рецензії в історії наукової періодики. О. О. Гуманенко. Наукові записки Української академії друкарства. Серія «Соціальні комунікації». Львів, 2015. Вип.1 (50). С.15 – 20.
9. Гунчак В. М., Чепига М.П. Кодекс честі викладача як перешкода академічній нечесності і поблажливості. В. М. Гунчак, М. П. Чепига. Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С. З Гжицького. Львів, 2011. Т. 13, № 3 (49). С. 14 – 23.

10. Джонс Р. М. Академічна корупція в Україні. Прозорість і корупція в системі вищої освіти України: зб. матер. конф. (2 – 22 листоп. 2002р. м. Львів). Київ: Таксон, 2003. Серія «Вища освіта в сучасному світі». С. 261 – 268.
11. Дикань С.А. Плагіат в освіті: походження, причини та шляхи подолання. С. А. Дикань. Безпека життєдіяльності: всеукр. наук.-попул. журн. Київ, 2007. №5. С.16 – 20.
12. Добко Т. Академічна культура як необхідна передумова ефективного управління сучасним університетом в умовах автономії. Т.Добко. Дух і літера. Спец. вип. «Університетська автономія». Київ, 2008. №19. С. 93 – 102.
13. Євсєєва Г. П. Основні вимоги до якісного оформлення наукових публікацій. Г. П. Євсєєва, М. В. Савицький. Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. Дніпропетровськ, 2014. №8. С.54 – 62.
14. Женченко М. І. Оформлення публікацій у наукових журналах і збірниках: вимоги стандартів та видавничі реалії (на прикладі наукових видань НАН України). М. І. Женченко. Наука України у світовому інформаційному просторі. Київ: Академперіодика, 2011. Вип. 5. С.125 – 136.
15. Інграффіа Т. Інструкція з написання наукової статті. Т. Інграффіа, К-Х. Швальбе. Морфологія. Дніпропетровськ, 2013. Т. VII, №1. С. 96 – 100.
16. Інтелектуальна власність: Словник-довідник / За заг. ред. О.Д. Святоцького. у 2-х т.: Т.1 Авторське право і суміжні права. За ред.О. Д. Святоцького, В.С. Дроб'язка. – Уклад.: В.С. Дроб'язко, Р.В. Дроб'язко. Київ, Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. 356с., С.157.

Ресурси

1. Дніпровська міська бібліотека <http://www.library.dp.ua/>
2. Наукова-технічна бібліотека НТУ «Дніпровська політехніка» <http://lib.nmu.org.ua/>
<http://metod.kart.edu.ua/> <http://lib.nmu.org.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Національна парламентська бібліотека України - режим доступу: <http://www.nplu.org/>